

III. Charakteristika výsledků – 3. čtvrtletí 2007

Prezentované výsledky šetření charakterizují (v souladu s uplatněnými mezinárodními metodickými přístupy) populaci žijící pouze ve vybraných bytech. Situace osob bydlících v jiných ubytovacích zařízeních (zejména v hromadných ubytovacích zařízeních), se do výsledků šetření nepromítá. Tato skutečnost pak do určité míry eliminuje některé skupiny osob ze šetření (např. cizí státní příslušníky na ubytovnách, církevní osoby v seminářích apod.).

III. A. Zaměstnanost

Počet osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním dosáhl ve 3. čtvrtletí 2007 celkem 4941,9 tis., z toho bylo 2824,1 tis. mužů (57,1 %) a 2117,7 tis. žen (42,9 %). V porovnání se stejným obdobím roku 2006 byla celková zaměstnanost o 102,4 tis. vyšší. V relativním vyjádření činil nárůst počtu osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním 2,1 %. Přitom se snížil počet pracujících na dobu určitou v hlavním zaměstnání - ve 3. čtvrtletí 2007 to bylo celkem 358,8 tis. osob (z toho bylo 192,5 tis. žen) - t.j. celkem o 2,2 tis. méně než ve 3. čtvrtletí 2006.

Převážnou část zaměstnaných osob představují **zaměstnanci** (4121,8 tis.) a jejich počet vzrostl proti 3. čtvrtletí roku 2006 o 87,1 tis. Podíl zaměstnanců na celkové zaměstnanosti se však nezměnil (83,4 %). Počet **členů produkčních družstev** poklesl o 1,5 tis. na 14,4 tis. Počet **podnikatelů** dosáhl 805,4 tis., což je o 17,3 tis. více než ve srovnatelném období roku 2006 a podíl celého podnikatelského sektoru činil stejně jako před rokem 16,3 % celkové zaměstnanosti. Zvýšil se počet **podnikatelů bez zaměstnanců** o 42,7 tis. na 595,8 tis. osob. Počet **podnikatelů se zaměstnanci** naopak klesl o 22,7 tis. na 180,8 tis. Klesl též počet **pomáhajících rodinných příslušníků** o 2,7 tis. na 28,8 tis.

Počet osob podle postavení v hlavním zaměstnání

Postavení v zaměstnání	Celkem		Muži		Ženy	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
Zaměstnanci	4121,8	83,4	2232,5	79,1	1889,2	89,2
Členové produkčních družstev	14,4	0,3	9,6	0,3	4,8	0,2
Podnikatelé bez zaměstnanců	595,8	12,1	430,5	15,2	165,3	7,8
Podnikatelé se zaměstnanci	180,8	3,7	143,9	5,1	36,9	1,7
Pomáhající rodinní příslušníci	28,8	0,6	7,3	0,3	21,5	1,0
C e l k e m	4941,9	100,0	2824,1	100,0	2117,7	100,0

Zaměstnanost se snížila ve dvou krajích (NUTS 3), z toho nejvíce v Ústeckém kraji (o 5,2 tis.). Na druhé straně se zaměstnanost zvýšila zvláště v Moravskoslezském (o 17,5 tis.), v Jihomoravském kraji (o 16,6 tis.), v hl. m. Praze (o 13,1 tis.) a ve Středočeském kraji (o 12,5 tis.). Vyšší nárůst počtu zaměstnanců se projevil v hl. m. Praze (18,5 tis.), v Jihomoravském (17,3 tis.), v Moravskoslezském (10,0 tis.) a v Jihočeském kraji (9,4 tis.), naopak úbytek jejich počtu byl zaznamenán především v Ústeckém kraji (o 3,2 tis.).

Při hodnocení vývoje struktury postavení v zaměstnání je nutné respektovat fakt, že publikované údaje jsou zjišťovány podle obvyklého bydliště respondenta, nikoliv podle regionu jeho pracoviště. V hl. m. Praze např. skutečně pracuje podstatně více osob než je počet obvyklých bydlicích na území města, kteří mají zároveň zaměstnání (počet pracujících v Praze byl vyšší než počet pracujících s pražským bydlištěm o 102,9 tis. a dosáhl 740,2 tis. osob). Vysoké aktivní saldo dojížděky v Praze se vyskytuje převážně právě v kategorii zaměstnanců (93,2 tis.).

Vyjíždka za prací naopak převyšuje dojíždku především ve Středočeském kraji (záporné saldo dojížděky dosáhlo 58,7 tis., vesměs ve prospěch Prahy), v Moravskoslezském kraji (13,7 tis.), v Ústeckém (11,1 tis.) a v Jihočeském kraji (8,7 tis.). Záporné saldo dojížděky se v dalších krajích pohybovalo od 1,2 tis. v Libereckém kraji po 7,6 tis. v Královéhradeckém kraji. Přes hranice krajů vyjíždějí převážně zaměstnanci (90,9 % případů dojížděky).

Přírůstek (úbytek) počtu osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním podle postavení v zaměstnání v jednotlivých krajích (3. čtvrtletí 2006 až 3. čtvrtletí 2007, v tis. osob)

ČR celkem		Kraje													
absolutně	v %	Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Celkem															
102,4	2,1	13,1	12,5	12,2	6,5	4,3	-5,2	-0,7	2,7	3,5	7,5	16,6	2,2	9,6	17,5
Zaměstnanci vč. členů produkčních družstev															
85,6	2,1	18,3	4,6	8,4	9,1	2,7	-2,9	1,2	1,5	-2,4	7,1	16,9	2,6	7,9	10,6
Podnikatelé bez pomáhajících rodinných příslušníků															
20,0	2,6	-4,7	9,0	3,9	-2,1	1,7	-0,6	-2,8	2,1	5,7	-0,5	0,2	-0,8	1,7	7,3

Stále přetrvávají poměrně značné regionální rozdíly ve skladbě pracujících podle jejich postavení v zaměstnání. Podíl zaměstnanců se pohybuje v rozpětí od 79,2 % v hl. m. Praze po 85,9 % v Plzeňském a 86,2 % v Moravskoslezském kraji. Relativně vyšší zastoupení členů produkčních družstev, a to převážně zemědělských, je na Vysočině (2,2 %), v ostatních krajích se pohybuje v rozpětí od statisticky zanedbatelného podílu v Karlovarském, Libereckém kraji a v hl. m. Praze do 0,4 % v Plzeňském kraji.

Velké rozdíly jsou u kategorie podnikatelů. Vysoký podíl podnikatelů (bez pomáhajících rodinných příslušníků) je zejména v hl. m. Praze (20,1 % z celkového počtu osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním bydlicích na území hlavního města), z ostatních krajů je jejich podíl vyšší v Královéhradeckém (17,7 %), ve Středočeském (17,7 %), v Karlovarském (16,3 %) a ve Zlínském kraji (16,2 %). V případě středních Čech se projevuje skutečnost, že bývalé okresy Praha - východ a Praha - západ mají výrazně aktivní migrační bilanci s hlavním městem a určitá část pražských podnikatelů získává trvalé bydliště mimo Prahu v uvedených regionech. Nejnižší podíl podnikatelů je na Vysočině (12,4 %), v Plzeňském (13,3 %) a v Moravskoslezském kraji (13,3 %). Počet pomáhajících rodinných příslušníků převyšuje počet členů produkčních družstev a jejich podíl na celkové zaměstnanosti v regionech se pohybuje od 0,3 % v Pardubickém po 1,0 % ve Středočeském kraji.

Z hlediska zaměstnanosti mužů a žen v **odvětvové struktuře pracujících** přetrvávají významné rozdíly. U obou pohlaví je nadále největší zastoupení zpracovatelského průmyslu, ale jinak je tomu v zastoupení dalších odvětví (v přílohouvé tabulce č. 304 je uvedeno podrobnější členění vybraných kategorií Odvětvové klasifikace ekonomických činností, která je kompatibilní s mezinárodní klasifikací NACE, rev. 1.1; podrobněji jsou zde členěna především odvětví zpracovatelského průmyslu a odvětví obchodu).

Skladba osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním v ČR podle odvětví činnosti a pohlaví

Odvětví	Celkem		Muži		Ženy	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
Celkem	4941,9	100,0	2824,1	100,0	2117,7	100,0
z toho:						
Zemědělství, myslivost a lesnictví	173,7	3,5	120,3	4,3	53,5	2,5
Rybolov a chov ryb	3,6	0,1	3,1	0,1	.	.
Těžba nerostných surovin	50,3	1,0	44,5	1,6	5,8	0,3
Zpracovatelský průmysl	1410,1	28,5	903,6	32,0	506,5	23,9
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	71,2	1,4	56,7	2,0	14,6	0,7
Stavebnictví	453,1	9,2	415,9	14,7	37,2	1,8
Obchod, opravy motor.vozidel a spotř.zboží	609,0	12,3	289,3	10,2	319,7	15,1
Ubytování a stravování	184,8	3,7	81,3	2,9	103,5	4,9
Doprava, skladování a spoje	365,5	7,4	261,0	9,2	104,5	4,9
Finanční zprostředkování	100,4	2,0	38,5	1,4	62,0	2,9
Nemovitosti, pronájem, podnikatel. činnosti	363,7	7,4	205,8	7,3	157,8	7,5
Veřej. správa, obrana, povinné soc.zabezp.	327,6	6,6	163,8	5,8	163,8	7,7
Vzdělávání	288,2	5,8	71,8	2,5	216,4	10,2
Zdravotní a sociální péče, veterin. činnosti	339,9	6,9	69,7	2,5	270,2	12,8
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	197,0	4,0	97,7	3,5	99,3	4,7

Ve struktuře zaměstnanosti podle sektorů výrazně převládají pracující ve sféře služeb (OKEČ G-Q), ve které pracovalo již 56,2 % všech zaměstnaných osob. Naproti tomu v primárním sektoru (OKEČ A,B) zaměstnanost trvale klesá, přičemž podíl starších věkových skupin je v zemědělství podstatně vyšší než v dalších sektorech (více než 55 % pracujících je starší 45 let).

Z meziročního porovnání údajů za 3. čtvrtletí 2006 a 2007 vyplývají značné změny v odvětvové příslušnosti pracujících s jediným nebo hlavním zaměstnáním. Zaměstnanost v **primárním sektoru** (zemědělství, lesnictví, chov ryb) klesla na 177,3 tis. osob a činila pouze 3,6 %

celkového počtu osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním. Počet pracujících v **sekundárním sektoru** (průmysl, stavebnictví) se zvýšil proti 3. čtvrtletí 2006 o 49,5 tis. na 1984,7 tis., tj. 40,2 % celkové zaměstnanosti. Tento nárůst byl ovlivněn především meziročním zvýšením zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu o 44,8 tis. Nejvíce vzrostl počet pracujících ve skupinách výroba elektrických zařízení jinde neuvedených (o 8,7 tis.), výroba motorových vozidel a jejich motorů (o 8,0 tis.), povrchová úprava a zušlechťování kovů, všeobecné strojírenské činnosti (o 7,2 tis.), výroba plastových výrobků (6,8 tis.), a výroba izolovaných vodičů a kabelů (o 6,6 tis.). Pokles zaměstnanosti v odvětví výroby a rozvodu elektřiny, plynu a vody o 7,2 tis. se nejvíce projevil ve výrobě a rozvodu tepelné energie.

Při hodnocení odvětvové skladby pracujících je nutné vzít v úvahu metodiku výběrového šetření, které se provádí výhradně v bytech a nikoliv v hromadných ubytovacích zařízeních. Údaje o počtu pracujících z VŠPS statistika následně koriguje v rámci harmonizace s údaji o vývoji zaměstnanosti cizích státních příslušníků v odvětví. Podle dostupných údajů MPSV například výrazně roste počet cizích státních příslušníků ve stavebnictví a ve zpracovatelském průmyslu, kteří z velké části jsou ubytováni mimo byty.

Zaměstnanost v **terciárním sektoru** (všechna odvětví služeb včetně dopravy) se zvýšila o 64,4 tis. na 2 779,3 tis. (56,2 % celkové zaměstnanosti), ale v jednotlivých odvětvích se počet pracujících vyvíjel protichůdně. Zaměstnanost vzrostla nejvíce v odvětví nemovitostí, pronájmu a podnikatelských činností (o 40,0 tis.), ve finančním zprostředkování (o 12,9 tis.), v odvětví vzdělávání (o 7,9 tis.) a ve zdravotní a sociální péči a veterinárních činnostech (o 6,8 tis.).

V kategorii nemovitostí, pronájmu a podnikatelských činností se projevil růst především ve skupině právní a účetní činnosti, daňové poradenství včetně průzkumu trhu a veřejného mínění (o 10,1 tis.), dodávky a poradenství v oblasti softwaru (o 7,2 tis.) a ve skupině pátrací a ochranné činnosti. Ve finančním zprostředkování vzrostla nejvíce zaměstnanost v pojišťovnictví a penzijním financování kromě povinného sociálního zabezpečení. V rámci odvětví vzdělávání se zvýšil počet pracujících především na úsecích vzdělávání dospělých a střední vzdělávání. V kategorii zdravotnictví se nejvíce zvýšila zaměstnanost na úseku sociální péče a dále v činnostech souvisejících se zdravotní péčí. Počet pracujících na úseku všeobecné činnosti veřejné správy však meziročně klesl. Naopak nejvíce meziročně klesla zaměstnanost v kategorii ubytování a stravování (o 6,1 tis.), a to nejvíce ve skupině restaurací. Pokles zaměstnanosti v kategorii veřejná správa, obrana, povinné sociální zabezpečení byl způsoben zejména poklesem počtu pracujících v činnostech pro společnost jako celek.

Přírůstek (úbytek) počtu pracujících s jediným nebo hlavním zaměstnáním podle odvětví (3. čtvrtletí 2006 až 3. čtvrtletí 2007)

Odvětví	Úbytek		Odvětví	Přírůstek	
	abs. v tis.	v %		abs. v tis.	v %
Zemědělství, myslivost a lesnictví	-11,2	-6,0	Zpracovatelský průmysl	44,8	3,3
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	-7,2	-9,1	Nemovitosti a pronájem, podnikatelské činnosti	40,0	12,3
Ubytování a stravování	-6,1	-3,2	Stavebnictví	15,9	3,6
Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení	-5,9	-1,8	Finanční zprostředkování	12,9	14,8
Těžba nerostných surovin	-4,1	-7,6	Vzdělávání	7,8	2,8
Rybolov, chov ryb	-0,1	-2,6	Zdravotní a sociální péče, veterinární činnosti	6,8	2,0
			Obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží	4,6	0,8
			Ostatní veřejné sociální a osobní služby	3,9	2,0
			Doprava, skladování a spoje	1,6	0,4

Pořadí odvětví podle výše přírůstku resp. úbytku osob v nich pracujících se čtvrtletně mění. V této souvislosti je třeba zdůraznit skutečnost, že hodnota přírůstku či úbytku zaměstnanosti v odvětví se může i významně odlišovat od hodnot vycházejících z jiných zdrojů. To je markantní např. v případě odvětví veřejné správy, kde diference ve vývoji zaměstnanosti proti údajům statistiky organizací nepodnikatelské sféry vyplývají mj. ze skutečnosti, že pojetí zaměstnanosti ve VŠPS má obecnější charakter (viz úvod) a bezprostředně se nevztahuje k tzv. evidenčnímu počtu osob.

Zaměstnanci představují rozhodující část pracujících ve všech odvětvích národního hospodářství. Podíl této kategorie je však v odvětvovém pohledu variabilní, což vyplývá z charakteru a koncentrace vykonávaných činností v jednotlivých odvětvích, z požadované úrovně a zaměření vzdělání pracovníků a z řady dalších aspektů. Mimořádně vysoký podíl zaměstnanců je v klasických průmyslových odvětvích s nadprůměrnou velikostí podniků a firem a dále v některých odvětvích terciárního sektoru, ve kterých je vyžadována i specifická odborná kvalifikace, a to především v odvětví vzdělávání a zdravotnictví. Podíl zaměstnanců je samozřejmě vysoký v organizacích, ve kterých je soustředěn výkon veřejné správy.

Počet zaměstnanců a podnikatelů podle odvětví (hlavní zaměstnání, 3. čtvrtletí 2007, v tis. osob)

Odvětví	Zaměstnanost celkem	z toho			
		zaměstnanci	podnikatelé		
			celkem	se zaměstnanci	bez zaměstnanců
CELKEM	4941,9	4121,8	776,6	180,8	595,8
z toho:					
Zemědělství, myslivost a lesnictví	173,7	126,8	32,6	6,4	26,2
Rybolov a chov ryb	3,6	2,8	0,8	-	0,8
Těžba nerostných surovin	50,3	49,1	1,0	.	0,8
Zpracovatelský průmysl	1410,1	1298,9	104,5	30,1	74,4
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	71,2	66,7	4,6	.	4,0
Stavebnictví	453,1	279,8	170,4	30,3	140,1
Obchod, opravy motor. vozidel a spotř. zboží	609,0	458,9	140,4	40,1	100,4
Ubytování a stravování	184,8	151,1	31,7	16,1	15,6
Doprava, skladování a spoje	365,5	324,0	41,0	11,5	29,6
Finanční zprostředkování	100,4	76,0	24,1	0,8	23,3
Nemovitosti a pronájem, podnikatelské činnosti	363,7	233,5	126,9	21,0	105,9
Veřejná správa, obrana, sociální zabezpečení	327,6	323,1	4,5	1,0	3,5
Vzdělávání	288,2	279,5	8,7	1,4	7,3
Zdravotní a sociální péče, veterinární činnosti	339,9	314,2	24,2	13,3	10,9
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	197,0	135,1	60,1	8,1	52,0

Počet členů produkčních družstev je významnější pouze v několika odvětvích. Jejich četnost dále klesla v zemědělství na 11,4 tis., ve zpracovatelském průmyslu se mírně zvýšila na 1,1 tis. pracovníků. Počet pomáhajících rodinných příslušníků je vyšší v odvětví obchodu, oprav motorových vozidel a spotřebního zboží (8,4 tis.) a ve zpracovatelském průmyslu (5,7 tis.).

Nárůst celkového počtu podnikatelů o 17,3 tis. se projevil především ve stavebnictví (o 13,9 tis.) a v odvětví nemovitostí, pronájmu a podnikatelských činností (+11,7 tis.). Meziroční nárůst počtu podnikatelů včetně pomáhajících rodinných příslušníků byl nejvyšší na úseku dokončovací stavební činnosti a ve skupině stavební montážní práce. V kategorii nemovitostí a pronájem, podnikatelské činnosti byl celkový nárůst výsledkem především růstu počtu podnikatelů v právních a účetních činnostech, daňovém poradenství včetně průzkumu trhu a veřejného mínění a ve skupině činností v oblasti nemovitostí na základě honoráře nebo smlouvy. Růst počtu podnikatelů byl výrazný i v kategorii ostatní veřejné, sociální a osobní služby a v ostatním maloobchodu s novým zbožím ve specializovaných prodejnách.

Počet **zaměstnavatelů (podnikatelů se zaměstnanci)** se snížil nejvíce v odvětví zdravotní a sociální péče a veterinárních činností a ve zpracovatelském průmyslu (v obou o 5,7 tis.). Nárůst **pracovníků na vlastní účet (podnikatelé bez zaměstnanců)** byl způsoben zejména zvýšením počtu těchto osob ve stavebnictví (o 14,1 tis.) a v odvětví nemovitostí, pronájmu a podnikatelských činností (o 10,4 tis.). Údaje o výši absolutního a relativního přírůstku (úbytku) počtu podnikatelů bez a se zaměstnanci ve vybraných kategoriích odvětví uvádí následující tabulkový přehled.

Změna počtu podnikatelů ve vybraných odvětvích v období 3. čtvrtletí 2006 až 3. čtvrtletí 2007

Vybraná odvětví	Přírůstek/úbytek počtu podnikatelů			
	bez zaměstnanců (na vlastní účet)		se zaměstnanci (zaměstnavatelé)	
	abs. v tis.	v %	abs. v tis.	v %
Zemědělství, myslivost a lesnictví	-3,7	-12,4	3,6	125,1
Zpracovatelský průmysl	7,5	11,1	-5,7	-15,8
Stavebnictví	14,1	11,2	-1,1	-3,5
Obchod, opravy mot. vozidel a spotřebního zboží	8,1	8,8	-4,1	-9,3
Ubytování a stravování	0,5	3,5	-4,5	-21,8
Doprava, skladování a spoje	-6,0	-17,0	-2,9	-20,5
Finanční zprostředkování	5,3	29,5	-0,8	-49,8
Nemovitosti a pronájem, podnikatelské činnosti	10,4	10,9	1,7	9,1
Vzdělávání	1,2	19,2	-0,8	-37,3
Zdravotní a sociální péče, veterinární činnosti	-2,7	-19,6	-5,7	-30,2
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	6,3	13,7	0,2	2,0

Podíl podnikatelů bez pomáhajících rodinných příslušníků dosáhl ve stavebnictví 37,6 % všech pracujících s jediným nebo hlavním zaměstnáním v odvětví, v odvětví nemovitostí, pronájmu a podnikatelských činností 34,9 %, v ostatních veřejných, sociálních a osobních službách 30,5 %, v odvětví finančního zprostředkování 24,0 % a v odvětví obchodu, oprav motorových vozidel a spotřebního zboží 23,1 %. Nízký je jejich podíl ve veřejné správě, obraně a povinném sociálním zabezpečení (1,4 %) a v oblasti těžby nerostných surovin (2,0 %).

Pro ekonomiku ČR je typický vysoký podíl zaměstnanosti v sekundárním sektoru (průmysl + stavebnictví). Tento podíl je nejvyšší ze všech zemí EU 27 a přibližuje se mu pouze podíl tohoto sektoru na celkové zaměstnanosti na Slovensku. Obdobně je tomu u kategorie zpracovatelského průmyslu, když jeho podíl v ČR dosáhl v 1. čtvrtletí 2007 28,7 % celkové zaměstnanosti. To je nejvyšší hodnota ze všech zemí EU. V naší republice byl podíl zpracovatelského průmyslu o 10 p.b. vyšší než v EU 27 a o více než 11 p.b. vyšší než v EU 15. Na druhé straně se naše odvětvová skladba zaměstnanosti vyznačuje podstatně nižším zastoupením sektoru služeb, než je tomu v EU 15 (-14 p.b.), ale také v EU 27 (-10 p.b.). Podprůměrně je v ČR zastoupena zejména kategorie nemovitosti a pronájem, podnikatelské činnosti, kategorie zdravotní a sociální péče, finanční zprostředkování a vzdělávání. V následující tabulce jsou uvedeny údaje o odvětvové skladbě za vybrané země EU v 1. čtvrtletí 2007, za které Eurostat publikoval poslední kompletní výsledky.

Struktura 15-64 letých osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním podle kategorie odvětví ve vybraných zemích EU v 1. čtvrtletí 2007

Sektor NH, odvětví ekonomické činnosti (OKEČ)	EU 27	CZ	DE	GR	FR	HU	NL	AT	PL	SK	FI	SE	UK
1. čtvrtletí 2007													
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
z toho:													
Zemědělství, myslivost, lesnictví, rybolov a chov ryb	5,2	3,6	2,4	11,1	3,7	4,6	2,8	5,2	14,2	4,2	4,1	1,9	1,2
Průmysl a stavebnictví	27,9	40,3	29,9	22,8	23,8	32,8	19,2	27,8	30,3	39,5	25,4	21,8	22,1
Těžba nerostných surovin	0,4	1,2	0,3	0,4	0,1	0,4	0,1	0,2	1,6	0,7	0,2	0,2	0,4
Zpracovatelský průmysl	18,4	28,7	22,2	12,7	15,8	22,4	12,5	19,3	20,9	27,2	18,1	14,8	12,7
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	0,9	1,5	0,9	1,0	0,9	1,7	0,5	0,7	1,5	1,7	0,7	0,6	0,7
Stavebnictví	8,1	9,0	6,5	8,7	7,0	8,4	6,1	7,5	6,3	9,9	6,4	6,2	8,2
Služby	66,6	56,1	67,7	66,2	72,3	62,6	73,5	67,1	55,4	56,3	70,3	76,0	76,4
z toho:													
Obchod, opr. motor. vozidel a spotřebního zboží	14,4	12,7	13,8	17,9	13,7	15,0	14,3	16,2	15,2	12,6	12,2	12,2	14,6
Ubytování a stravování	4,1	3,8	3,7	6,3	3,4	4,1	4,2	6,3	1,9	4,1	3,4	3,1	4,3
Doprava, skladování a spoje	6,2	7,4	5,7	6,1	6,2	7,8	6,1	6,0	6,5	6,9	7,1	6,2	6,8
Finanční zprostředkování	3,0	1,9	3,3	2,7	3,3	2,0	3,3	3,3	2,4	2,1	2,0	2,0	4,4
Nemovitosti a pronájem, podnikatelské činnosti	9,5	6,8	10,0	6,5	10,7	7,3	11,8	9,0	6,2	5,9	11,9	14,2	11,8
Veřejná správa a obrana, povinné soc. zabezp.	7,1	6,7	7,7	8,7	9,3	7,1	6,9	6,9	6,1	6,9	4,8	5,8	7,1
Vzdělávání	7,1	5,9	6,2	7,5	6,7	8,1	6,8	5,4	7,8	7,2	7,1	11,3	9,2
Zdravotní a sociální péče, veterin. činnosti	9,6	6,9	11,4	5,4	12,2	6,8	15,8	8,7	5,9	6,7	15,8	15,9	12,2
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	4,6	3,8	5,4	3,4	4,4	4,4	4,2	4,9	3,4	3,5	5,7	5,2	5,6

Zdroj: Eurostat

CZ-Česká republika, DE-Německo, GR-Řecko, FR-Francie, HU-Maďarsko, NL-Nizozemsko, AT-Rakousko, PL-Polsko, SK-Slovensko, FI-Finsko, SE-Švédsko, UK-Spojené království

Celkový počet podnikajících mužů převyšuje počet žen podnikajících ve svém hlavním zaměstnání 2,8 krát, ve skupině podnikatelů bez zaměstnanců 2,6 krát a ve skupině podnikatelů se zaměstnanci 3,9 krát. Kromě celkové převahy počtu podnikajících mužů nad počtem podnikajících žen se projevují u obou pohlaví i rozdíly v odvětvové skladbě této kategorie. Počet podnikajících mužů je nadále výrazně vyšší ve většině odvětví, a to zejména ve stavebnictví, ve zpracovatelském

průmyslu a v odvětví obchodu, oprav motorových vozidel a spotřebního zboží. Na druhé straně přetrvává mírná převaha žen - podnikatelek v ostatních veřejných, sociálních a osobních službách a v odvětví zdravotní a sociální péče a veterinárních činnostech.

Podnikatelé podle vybraných odvětví a pohlaví

Vybraná odvětví ¹⁾	Celkem v tis.	Podnikatelé - muži				Podnikatelky - ženy			
		bez zaměst.		se zaměst.		bez zaměst.		se zaměst.	
		v tis.	%	v tis.	%	v tis.	%	v tis.	%
ÚHRNEM	776,6	430,5	100,0	143,9	100,0	165,3	100,0	36,9	100,0
Stavebnictví	170,4	136,0	31,6	28,4	19,7	4,1	2,5	1,9	5,2
Obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží	140,4	68,4	15,9	28,9	20,1	31,9	19,3	11,2	30,3
Nemovitosti a pronájem, podnikatelské činnosti	126,9	63,6	14,8	17,1	11,9	42,3	25,6	3,9	10,6
Zpracovatelský průmysl	104,5	60,1	14,0	27,4	19,1	14,3	8,6	2,7	7,4
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	60,1	19,7	4,6	5,2	3,6	32,3	19,5	2,9	7,9
Doprava, skladování a spoje	41,0	25,9	6,0	11,2	7,8	3,7	2,2	.	.
Zemědělství, myslivost, lesnictví	32,6	22,3	5,2	6,1	4,2	3,9	2,3	.	.
Ubytování a stravování	31,7	7,7	1,8	12,3	8,5	7,9	4,8	3,8	10,3
Zdravotní a sociální péče, veterinární činnosti	24,2	4,9	1,1	4,3	3,0	6,0	3,6	8,9	24,2

¹⁾ Pořadí podle počtu podnikatelů v odvětví za obě pohlaví celkem

V **civilním sektoru národního hospodářství** pracovalo na **plnou pracovní dobu** ve svém hlavním zaměstnání 95,1 % všech osob. Z počtu 241,1 tis. zaměstnaných na **zkrácenou pracovní dobu** bylo klasifikováno jako **podzaměstnaní** 37,4 tis. pracujících (0,8 % z celkového počtu osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním v civilním sektoru). Tři čtvrtiny zaměstnaných na zkrácenou pracovní dobu jsou ženy; ženy výrazně převládají ve skupině podzaměstnaných (76,5 %).

Souběžně se svým hlavním zaměstnáním pracovalo v rámci civilního sektoru v **druhém (dalším) zaměstnání ve 3. čtvrtletí** celkem 77,0 tis. osob a četnost této kategorie pracujících se meziročně snížila o 23,5 tis. Podíl mužů činil 65,6 %, na rozdíl od hlavního zaměstnání jsou zde mnohem významněji zastoupena zaměstnání na dobu určitou (18,3 %). Počet osob s druhým zaměstnáním je vysoký zejména v hl. m. Praze (9,6 tis.), z ostatních krajů je vyšší i v Jihomoravském (8,7 tis.) a ve Středočeském kraji (6,9 tis.).

Obdobně struktura ekonomického postavení osob vykonávajících druhé zaměstnání je proti hlavnímu zaměstnání podstatně odlišná. Počet zaměstnanců, kteří představují 35,5 % všech osob ve druhém zaměstnání (27,4 tis.), se proti 3. čtvrtletí 2006 snížil o 8,8 tis. Počet podnikatelů vč. pomáhajících rodinných příslušníků ve druhém zaměstnání klesl o 14,5 tis., ale jejich podíl na celkovém úhrnu druhých zaměstnání je stále vysoký (64,1 %). Nejčetnější skupinou jsou podnikatelé - muži (celkem 34,9 tis. vč. pomáhajících rodinných příslušníků, tj. 69,1 % mužů s druhým zaměstnáním).

Převážná část pracujících s druhým zaměstnáním má ve svém hlavním zaměstnání status zaměstnance (celkem 60,0 tis., tj. 77,9 % druhých zaměstnání) nebo podnikatele bez zaměstnanců (12,0 tis., tj. 15,5 %). Druhá zaměstnání ovlivňují výši celkové zaměstnanosti v odvětví obchodu, oprav motorových vozidel a spotřebního zboží (celkem 9,4 tis.), ve zpracovatelském průmyslu (8,8 tis.), v ostatních veřejných, sociálních a osobních službách (8,5 tis.) a zvláště pak v odvětví nemovitostí, pronájmu a podnikatelských činností (15,9 tis.), ve kterém tyto osoby představují 4,4 % počtu osob s hlavním zaměstnáním v odvětví. Je však třeba respektovat velkou diferenci v průměrné délce odpracované doby v hlavním a vedlejším zaměstnání.

Průměrná **obvyklá délka týdenní pracovní doby** dosáhla v civilním sektoru u osob s **jediným nebo hlavním zaměstnáním** 41,7 hod. Počet těchto hodin představuje průměrný počet hodin, které osoba normálně v týdnu odpracuje včetně pravidelných přesčasů bez ohledu na to, zda byly zaplacené, ale není do nich zahrnována doba strávená cestou z domova na pracoviště a zpět a přestávka na hlavní jídlo. **Skutečně odpracovaná doba** v referenčním období byla nižší (35,6 hod.). Nižší počet skutečně odpracovaných hodin odpovídá pravidelnému sezónnímu výkyvu (dovolené, prázdniny). Osoby pracující ve svém hlavním zaměstnání na plný úvazek odpracovaly týdně **obvykle** 42,7 hod., osoby pracující ve svém hlavním zaměstnání na zkrácenou pracovní dobu odpracovaly 22,3 hod. Z osob pracujících na plný úvazek vykázalo nejvyšší obvyklý počet odpracovaných hodin odvětví stavebnictví (46,2 hod.), nadprůměrný počet hodin uvedli pracovníci v oblasti ubytování a stravování (45,4 hod.), v zemědělství, myslivosti a lesnictví (44,8 hod.) a v odvětví nemovitostí, pronájmu a podnikatelských činností (44,7 hod.). **Skutečně odpracovaná** délka pracovní doby u **druhých zaměstnání** činila v referenčním týdnu průměrně 12,5 hod.

V rámci šetření podnikatelé uvádějí, že jejich činnost je časově značně náročná. Průměrná týdenní pracovní doba podnikatelů převyšovala průměrnou týdenní dobu zaměstnanců s plným úvazkem o více než pětinu. Podíl druhých zaměstnání na celkovém rozsahu vykonávané práce je zřejmý z následující tabulky, kde jsou kromě rozsahu vykonávané týdenní práce podle velikosti úvazku uvedeny i odpovídající četnosti pracujících.

Průměrná obvyklá délka týdenní pracovní doby a počty pracujících podle postavení v zaměstnání v civilním sektoru národního hospodářství (3. čtvrtletí 2007)

Postavení v zaměstnání (bez nepracujících 4 týdny a více)	Hlavní zaměstnání		Druhé zaměstnání ¹⁾
	plná prac. doba	zkrác. prac. doba	
Počty pracujících v tis.			
Zaměstnaní celkem	4687,0	241,1	77,0
v tom :			
Zaměstnanci	3913,4	194,9	27,4
Členové produkčních družstev	13,7	.	.
Podnikatelé vč. pomáhajících rod. přísl.	759,9	45,3	49,4
Průměrná obvyklá délka týdenní pracovní doby v hod.			
Zaměstnaní celkem	42,7	22,3	12,5
v tom :			
Zaměstnanci	41,3	22,7	12,1
Členové produkčních družstev	42,1	.	.
Podnikatelé vč. pomáhajících rod. přísl.	50,1	20,4	12,6

¹⁾ Skutečně odpracovaná doba

Podíl pracujících na plnou pracovní dobu v hlavním zaměstnání je v ČR čtvrtý nejvyšší ze všech 27 členských zemí EU. Zastoupení plných úvazků je sice vyšší na Slovensku, v Maďarsku a Bulharsku, celková míra zaměstnanosti je však v těchto třech zemích podprůměrná. Podíl mužů pracujících v ČR na plný úvazek byl v 1. čtvrtletí letošního roku třetí nejvyšší z EU 27, u žen to byl pátý nejvyšší podíl.

Zvláště u žen se projevuje mimořádně vysoká diferenciací podílu plných úvazků na zaměstnanosti v jednotlivých zemích EU. V řadě zemí původní patnáctky vysoký počet žen využívá možnosti pracovat na zkrácenou pracovní dobu, a to zejména v Nizozemsku (3/4 pracujících žen ve věku 15-64 let!) a v dalších šesti zemích se blížil nebo přesáhl jejich podíl 40 % ženské zaměstnanosti. Možnost pracovat na zkrácenou pracovní dobu je jeden ze sociálních aspektů, který dlouhodobě ovlivňuje míru fertility především v Nizozemsku a v některých dalších zemích.

Podíl pracujících na částečný úvazek z celkového počtu hlavních zaměstnání v zemích EU v 1. čtvrtletí 2007

Země	1. čtvrtletí 2007		
	celkem	muži	ženy
EU 27	17,8	7,1	31,1
EU 15	20,6	7,6	36,8
Belgie	21,9	7,2	40,8
Bulharsko	1,6	1,1	2,1
Česká republika	4,4	1,8	7,9
Dánsko	23,7	12,7	36,3
Německo	25,8	8,8	45,8
Estonsko	6,9	3,6	10,4
Irsko	:	:	:
Řecko	5,5	2,5	10,3
Španělsko	12,3	4,3	23,8
Francie	17,5	5,5	31,2
Itálie	13,1	4,4	26,2
Kypr	6,7	3,1	11,1
Lotyšsko	5,4	4,2	6,7
Litva	9,1	7,8	10,5
Lucembursko	:	2,6	:
Maďarsko	3,7	2,3	5,4
Malta	10,2	4,3	22,8
Nizozemsko	46,0	22,3	74,7
Rakousko	21,8	5,8	40,8
Polsko	8,7	6,0	12,0
Portugalsko	8,7	4,7	13,3
Rumunsko	8,2	8,5	7,9
Slovinsko	8,0	6,6	9,7
Slovensko	2,7	1,1	4,7
Finsko	14,0	8,9	19,3
Švédsko	24,5	10,9	39,9
Spojené království	24,6	9,4	42,0

Zdroj: Eurostat

Míra ekonomické aktivity za celé národní hospodářství (podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných k počtu všech osob starších 15-ti let v %) dosáhla za obě pohlaví 58,8 % a proti 3. čtvrtletí 2006 se snížila o 0,5 procentního bodu. Vysoká míra ekonomické aktivity je ve skupině 30-44 letých osob, ve které je podíl ekonomicky neaktivních mužů mimořádně nízký (3,0 %) a podíl ekonomicky neaktivních žen v této věkové kategorii dosahuje 21,0 %. Nízká míra ekonomické aktivity je charakteristická pro nejmladší skupinu 15-29 letých, protože tyto osoby se často ještě připravují na povolání. Podrobnější údaje o vývoji ekonomické aktivity v pětiletých věkových skupinách jsou uvedeny v přílohové tabulce č. 508.

**Míra ekonomické aktivity podle věku a pohlaví
(3. čtvrtletí 2007)**

Pohlaví	Celkem	Věková skupina			
		15 - 29	30 - 44	45 – 59	60 +
Muži	68,6	57,9	97,0	89,6	19,0
Ženy	49,6	41,8	79,0	76,5	6,0

Z osob zaměstnaných v civilním sektoru NH si v referenčním období hledalo jiné nebo další zaměstnání 59,2 tis., z toho mužů bylo 31,9 tis.; převážně se jedná o osoby, které si přejí zlepšit své pracovní podmínky (vyšší výdělek, lepší pracovní doba, dojíždka, náplň práce – 34,8 tis.). Jako důvod hledání jiného, případně dalšího zaměstnání přetrvává kromě přání lepších pracovních podmínek i skutečnost, že někteří respondenti považují současné zaměstnání za přechodné (7,0 tis.). Aktivita zaměstnaných při hledání jiného nebo dalšího zaměstnání byla relativně nejvyšší ve Zlínském (2,5 % všech osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním v civilním sektoru) a v Královéhradeckém kraji (2,1 %).

III. B. *Nezaměstnanost a ekonomická neaktivita*

Počet **nezaměstnaných**, vypočtený na základě výběrového šetření pracovních sil, dosáhl ve 3. čtvrtletí 2007 celkem 266,7 tis. osob (z toho 146,9 tis., tj. 55,1 %, byly ženy) a proti 3. čtvrtletí 2006 se snížil o 98,3 tis. osob (mezi nezaměstnané jsou zahrnuty i osoby, které práci již našly a jsou schopny nástupu do dvou týdnů).

Úbytek nezaměstnanosti se projevil zvláště ve věkové skupině 20-24 let a to o 27,7 tis. Nezaměstnanost se snížila i ve všech dalších věkových skupinách (s výjimkou 60-64letých). Počet nezaměstnaných mužů je stále nižší než počet nezaměstnaných žen. Při celkovém meziročním poklesu nezaměstnanosti se nezaměstnanost mužů snížila o 44,7 tis. a pokles počtu nezaměstnaných mužů byl nejvyšší ve skupině 20-24 letých (o 14,1 tis.). Počet nezaměstnaných žen se ve stejném období snížil celkem o 53,6 tis. a tento pokles se nejvíce projevil opět ve věku 20-24 let (o 13,7 tis.).

Počet osob se základním vzděláním dosáhl 69,0 tis. (tj. 25,9 % úhrnu nezaměstnaných), vysoké bylo zastoupení nezaměstnaných absolventů středních škol bez maturity (120,7 tis., tj. 45,3 % všech nezaměstnaných). Skladba nezaměstnaných mužů podle vzdělání se proti vzdělanostní

skladbě nezaměstnaných žen částečně liší. Zatímco u mužů jednoznačně převládají nezaměstnaní se základním vzděláním (25,9 %) a absolventi středních škol bez maturity (47,9 %), u žen kromě těchto dvou skupin (25,8 %, resp. 43,2 %) jsou výrazně zastoupeny i ženy s úplným středním vzděláním s maturitou (26,5 % nezaměstnaných žen).

Počet nezaměstnaných, kteří již dříve pracovali a ukončili své bývalé zaměstnání před méně než osmi lety, činil 197,8 tis. a snížil se proti 3. čtvrtletí 2006 o 68,8 tis. osob. Podle zjištěné odvětvové příslušnosti nezaměstnaní dříve pracovali nejčastěji ve zpracovatelském průmyslu (65,7 tis.), v odvětví obchodu, oprav motorových vozidel a spotřebního zboží (33,9 tis.) a ve stavebnictví (14,1 tis.).

Podle klasifikace vykonávaného zaměstnání dříve pracovaly téměř tři čtvrtiny nezaměstnaných v těchto čtyřech hlavních třídách KZAM (ISCO-88): pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (44,8 tis.; 22,7 % z úhrnu dříve zaměstnaných), řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé a opraváři (39,2 tis.; 19,8 %), provozní pracovníci ve službách a obchodě (38,4 tis.; 19,4 %) a jako obsluha strojů a zařízení (24,2 tis.; 12,2 %).

Počet **dlouhodobě nezaměstnaných** (jeden rok a déle) se snížil o 62,4 tis. na 134,8 tis., ale jejich podíl stále přesahuje polovinu celkového počtu nezaměstnaných (50,5 %). Pokles dlouhodobé nezaměstnanosti se nejvíce projevil u mužů ve věkové skupině 20-29 let o 10,3 tis. a u žen také ve věku 20-29 let o 12,3 tis. Počet nezaměstnaných déle než čtyři roky poklesl o 12,8 tis. na 45,9 tis. (17,2 % z celkového počtu nezaměstnaných).

Nezaměstnaní podle délky hledání zaměstnání (3. čtvrtletí 2007)

v tis.

Celkem	do 3 měsíců	3 až 6 měsíců	6 měs. až 1 rok	1 až 2 roky	2 roky a více	Nezjištěno
266,7	49,5	28,8	53,6	47,4	87,4	-

Růst celkové zaměstnanosti a snížení počtu nezaměstnaných se projevily v relativně vysokém poklesu obecné míry nezaměstnanosti 15-64letých osob podle ILO. Ta se proti 3. čtvrtletí roku 2006 snížila o 1,9 procentního bodu na 5,2 %. Pokles obecné míry se projevil především v ženské složce populace (o 2,3 p.b. na 6,5 %), zatímco u mužů se snížila o 1,6 p.b. na 4,1 %. Podle posledních výsledků Eurostatu za první čtvrtletí letošního roku byla obecná míra nezaměstnanosti v ČR výrazně nižší než v EU 27, když při relativně nízké míře nezaměstnanosti mužů byla i míra nezaměstnanosti žen v ČR pod průměrem za EU 27. Velký pokles nezaměstnanosti v ČR se pozitivně projevil jak v porovnání s EU 27, tak i se zeměmi EU 15, když v 1. čtvrtletí 2007 byla míra nezaměstnanosti v ČR nižší než průměr evropské patnáctky o 1,5 procentního bodu.

V porovnání se sousedními zeměmi je sice míra nezaměstnanosti vyšší než v Rakousku ale podstatně nižší než na Slovensku a v Polsku, kde je stále nejvyšší v rámci celé Unie. Naše míra nezaměstnanosti je znatelně nižší i v porovnání s Německem především v důsledku dlouhodobě nepříznivé situace ve spolkových zemích na území bývalé NDR.

Míra nezaměstnanosti 15-64letých v členských zemích EU v 1. čtvrtletí 2007

v %

Země	1. čtvrtletí 2007		
	celkem	muži	ženy
EU 27	7,9	7,4	8,5
EU 15	7,6	7,1	8,3
Belgie	8,0	7,1	9,1
Bulharsko	8,0	7,7	8,4
Česká republika	6,1	4,9	7,7
Dánsko	4,5	4,1	4,9
Německo	9,6	9,8	9,3
Estonsko	5,4	6,8	4,0
Irsko	4,3	4,6	3,9
Řecko	9,2	5,8	14,1
Španělsko	8,5	6,4	11,4
Francie	9,1	8,6	9,8
Itálie	6,5	5,4	8,1
Kypr	5,0	4,3	5,7
Lotyšsko	7,1	7,9	6,2
Litva	5,1	5,0	5,1
Lucembursko	:	:	:
Maďarsko	7,5	7,5	7,6
Malta	6,8	6,6	7,3
Nizozemsko	3,9	3,4	4,4
Rakousko	4,7	4,4	5,0
Polsko	11,4	10,8	12,2
Portugalsko	8,9	7,5	10,5
Rumunsko	7,4	8,2	6,5
Slovinsko	5,8	4,9	6,9
Slovensko	11,7	10,8	12,7
Finsko	7,7	7,6	7,7
Švédsko	6,9	7,0	6,8
Spojené království	5,5	5,9	5,1

Zdroj: Eurostat

Podle posledního odhadu Eurostatu za září 2007 klesla sezónně očištěná míra nezaměstnanosti proti září minulého roku v EU 27 o 1,0 p.b. na 7,0 %. Obecná míra se meziročně snížila v 23 zemích, nejvíce u sousedního Polska.

Převážná část nezaměstnaných (71,2 %) jsou osoby se středním vzděláním bez maturity nebo se základním vzděláním. Tato skutečnost se projevila i ve značné diferenciaci míry nezaměstnanosti vypočtené pro jednotlivé stupně vzdělání. Nejnižší míru nezaměstnanosti mají trvale vysokoškoláci (2,1 %) a osoby se středním vzděláním s maturitou (3,1 %). Vysoká míra nezaměstnanosti přetrvává ve skupině osob se základním vzděláním (18,8 %) a nadprůměrná je i ve skupině osob se středním vzděláním bez maturity, převážně vyučených (5,6 %).

Pro ověření spolehlivosti výběrového zjišťování ČSÚ pravidelně provádí analýzu a následné porovnání údajů a ukazatelů zjištěných na základě VŠPS s údaji a ukazateli vycházejícími z evidence úřadů práce. Pro tyto účely je dále uveden rozklad kategorie nezaměstnaných a kategorie registrovaných uchazečů o zaměstnání podle výsledků VŠPS.

**Skladba registrovaných uchazečů o zaměstnání a nezaměstnaných
zjištěná podle VŠPS (3. čtvrtletí 2007, v tis. osob)**

Kategorie	Počet
I. Osoby, které uvedly registraci na ÚP	285,4
v tom:	
a) splňující podmínky ILO pro zařazení mezi nezaměstnané	201,6
b) nesplňující podmínky ILO	83,8
z důvodu:	
- v referenčním týdnu pracovaly	14,1
- nehledaly si v posledních 4 týdnech práci	55,8
- nejsou schopny nástupu do 14 dnů	13,9
II. Nezaměstnaní splňující podmínky ILO neregistrovaní na ÚP	65,1
III. Celkový počet nezaměstnaných podle ILO (I.a + II.)	266,7
IV. Ostatní nepracující neregistrovaní na ÚP, kteří	
- hledají práci nebo již práci našli, ale nejsou schopni nástupu do 14 dnů	6,1
- nehledají práci, ale pracovat by chtěli	189,5
z toho: schopni nástupu do zaměstnání do 14 dnů	39,4

V hodnoceném období dosáhl počet registrovaných uchazečů o zaměstnání podle skutečné evidence na úřadech práce 372,4 tis. osob, z toho 349,9 tis. dosažitelných uchazečů, srovnatelný ukazatel zjištěný výběrovým šetřením (počet registrovaných uchazečů) se tedy lišil o 87,1 tis. resp. o 64,5 tis.

Odchylna mezi nezaměstnanými VŠPS a uchazeči o zaměstnání MPSV se vyskytuje dlouhodobě a lze předpokládat, že vedle odlišného metodického vymezení ukazatelů je ovlivněna dalšími faktory:

- ČSÚ zařadil otázku o tzv. obvyklém ekonomickém postavení respondentů již od roku 1993. Tato otázka předcházela otázkám vztahujícím se k referenčnímu týdnu a v určité míře tak ovlivňovala odpovědi respondentů o jejich skutečné ekonomické aktivitě v referenčním období. Eurostat zařadil otázku o obvyklém postavení do svého standardu v roce 1998, ale až za otázky vztahující se k referenčnímu týdnu. Od 1. ledna 2002 byl plně harmonizován dotazník VŠPS se standardem Eurostatu včetně pořadí otázek kladených respondentovi. Prioritou je dotaz na **ekonomickou aktivitu respondentů v referenčním týdnu**. Jestliže respondent uvedl, že v tomto týdnu **pracoval alespoň 1 hodinu**, je striktně podle metodiky ILO klasifikován jako osoba v zaměstnání. Stávající forma dotazníku znamená, že kladná odpověď na zaměstnání v referenčním týdnu v určité míře ovlivňuje následné odpovědi na otázky o obvyklém ekonomickém postavení a především o jejich registraci na úřadech práce.

Vzhledem k nutnosti dodržení anonymity a dobrovolnosti účasti ve výběrovém šetření nemá ČSÚ možnost porovnávat zjištěné údaje za jednotlivé osoby s jinými zdroji, např. s evidencí úřadů práce. Z vývoje diference mezi počty registrovaných uchazečů o zaměstnání na úřadech práce a počtem těchto uchazečů zjištěným ve výběrovém šetření lze usuzovat, že vliv obsahové změny dotazníku se projevil ve snížení počtu nezaměstnaných ve VŠPS v rozmezí 30-50 tis. osob.

- Relativně vyšší **míra neodpovědí** (non-response) je způsobena vysokým podílem prázdných bytů ve výběrovém souboru a hlavně kategorickým odmítnutím spolupráce. Na základě struktury odmítnutých odpovědí při opakovaných návštěvách je třeba předpokládat, že

sociální skladba domácností, které nechtěly spolupracovat, se částečně liší od sociální struktury vyšetřených domácností a je v nich nadprůměrně zastoupena skupina nezaměstnaných, kteří odmítají komunikovat v rámci výběrového šetření. Díky zintenzivnění kontaktů terénních pracovníků statistiky s domácnostmi respondentů non-response v posledních čtvrtletích šetření klesá.

Rozdíly údajů o nezaměstnanosti mezi oběma zdroji jsou obvyklé i v ostatních členských a kandidátských zemích EU. Přitom je třeba poznamenat, že některé členské země EU obě míry nezaměstnanosti oficiálně nepublikují.

Počet **osob ekonomicky neaktivních** ve věku 15 a více let (podle metodiky výběrového šetření se jedná o osoby, které neměly zaměstnání a nehledaly si zaměstnání v průběhu posledních čtyř týdnů nebo nesplňovaly všechny podmínky pro zařazení mezi nezaměstnané) se zvýšil za rok o 71,2 tis. a dosáhl ve 3. čtvrtletí 2007 3644,9 tis. osob. Četnost této kategorie je ovlivněna především počty důchodců a počty osob připravujících se na výkon svého budoucího povolání. Počet žáků základních škol se snížil o 2,3 tis., počet frekventantů na středních školách včetně učilišť se snížil o 1,9 tis. na 524,4 tis. Počet studentů na vysokých resp. vyšších odborných školách naopak rapidně vzrostl o 23,3 tis. na 292,4 tis. Počet nepracujících osob v řádném starobním důchodu, které si aktivně nehledaly práci, dosáhl 1920,9 tis., počet osob v předčasném starobním důchodu 45,6 tis. a počet osob v invalidním důchodu 248,8 tis. Tyto údaje nemohou přesně korespondovat s počty žáků a studentů podle statistiky MŠMT resp. s počty důchodců podle evidence MPSV ČR zejména proto, že žáci, studenti nebo důchodci, kteří v referenčním týdnu splňovali kritérium pro zařazení mezi osoby v zaměstnání nebo nezaměstnané, nejsou vykazováni jako ekonomicky neaktivní.

Pokles počtu nezaměstnaných a růst počtu zaměstnaných a ekonomicky neaktivních se projevily v meziročním nárůstu **míry zaměstnanosti 15letých a starších** (podíl počtu osob s hlavním zaměstnáním na počtu bydlících 15letých a starších) z 55,1 % na 55,8 %. **Celková míra zaměstnanosti 15-64letých** se meziročně zvýšila o 0,9 bodu na 66,3 %. Nárůst zaměstnanosti mužů v produktivním věku činil 1,3 bodu na 75,2 %, u žen tento ukazatel vzrostl o 0,5 bodu na 57,3 %. Tuto míru zaměstnanosti na jedné straně snižuje růst počtu studujících na vysokých školách, na druhé straně znatelně roste zaměstnanost ve věku 30-44 let a 60-64 letých.

Na zasedáních Evropské rady v Lisabonu v roce 2000 a ve Stockholmu v roce 2001 byly stanoveny konkrétní cíle pro míru zaměstnanosti v zemích EU do roku 2010. Celková míra zaměstnanosti by měla dosáhnout alespoň 70 %, míra zaměstnanosti žen nejméně 60 % a míra zaměstnanosti starších osob ve věku 55-64 let alespoň 50 %.

Z hlediska mezinárodního srovnání náleží Česká republika v rámci EU mezi země s nadprůměrnou intenzitou zaměstnanosti. Podle posledních úplných údajů, zveřejněných Eurostatem za 1. čtvrtletí 2007, byla míra zaměstnanosti 15-64letých v ČR vyšší než v úhrnu za 27 členských států, ale byla nižší než úroveň zemí původní patnáctky. Nižší míra zaměstnanosti než v EU 15 i EU 27 je ve skupině žen.

Diference mezi zeměmi EU jsou značné, a to nejen z hlediska míry za celou skupinu 15-64 let, ale i v ženské i mužské složce zaměstnanosti. Na jedné straně je vysoká míra zaměstnanosti v severských zemích a ve Spojeném království (např. v Dánsku činila v 1. čtvrtletí letošního roku 76,7 %), na druhé straně v řadě zemí byla nižší než 60%, když v Polsku dosáhla v 1. čtvrtletí 2007 pouze 55,4 %. V porovnání s našimi sousedy má vyšší míru zaměstnanosti Rakousko i Německo, míra zaměstnanosti v Polsku ale i na Slovensku je však podstatně nižší. Velmi nízká míra zaměstnanosti je i v Maďarsku.

Ještě větší diference jsou v míře zaměstnanosti 55-64letých osob. Na Maltě a v Polsku nedosahovala ani 30 % a tuto míru jen těsně překročilo Slovinsko, Slovensko, Itálie, Maďarsko a Belgie. S naplněním cíle lisabonské strategie bude tedy mít problém značný počet členských států. V ČR bude dosažení alespoň 50% zaměstnanosti v této desetileté skupině také složité zejména z důvodu nízké míry zaměstnanosti žen. Míra zaměstnanosti 55-64letých žen je nižší nejen než průměr za EU 15, ale i za EU 27. Lze však předpokládat, že v dalších letech tato míra poroste mj. i v důsledku nastavení podmínek pro získání starobního důchodu.

Míra zaměstnanosti 15-64letých a 55-64letých v členských zemích EU v 1. čtvrtletí 2007

v %

Země	1. čtvrtletí 2007					
	15-64 let			55-64 let		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
EU 27	64,4	71,5	57,4	43,6	52,8	35,0
EU 15	66,1	73,4	58,8	45,6	54,3	37,2
Belgie	61,7	68,9	54,5	34,0	44,6	23,5
Bulharsko	59,7	64,1	55,4	40,4	50,4	32,0
Česká republika	65,5	74,1	56,9	45,3	58,9	32,9
Dánsko	76,7	80,9	72,4	57,9	64,5	51,3
Německo	68,4	73,6	63,2	49,7	57,8	41,8
Estonsko	68,6	72,1	65,4	59,8	56,9	62,0
Irsko	68,5	77,1	59,7	53,5	67,5	39,3
Řecko	60,8	74,4	47,1	41,9	58,1	26,8
Španělsko	65,1	75,9	54,0	44,1	59,3	29,7
Francie	62,9	68,0	58,0	37,4	40,0	34,9
Itálie	57,9	69,9	46,0	32,9	44,1	22,3
Kypr	69,8	78,8	61,3	54,5	72,6	37,5
Lotyšsko	66,4	70,3	62,7	57,6	64,5	52,4
Litva	63,9	66,5	61,4	52,6	59,3	47,5
Lucembursko	:	:	:	:	:	:
Maďarsko	56,9	63,4	50,8	33,2	41,8	26,3
Malta	55,1	74,5	35,5	26,4	43,1	10,9
Nizozemsko	75,0	81,5	68,3	49,6	60,5	38,6
Rakousko	70,3	76,7	63,8	37,1	47,3	27,4
Polsko	55,4	62,0	48,9	28,5	39,7	18,8
Portugalsko	67,4	73,5	61,4	50,6	59,0	43,1
Rumunsko	57,2	63,1	51,2	37,7	47,3	29,3
Slovinsko	66,0	70,6	61,2	30,9	41,5	20,7
Slovensko	60,1	67,3	53,0	34,1	50,8	19,9
Finsko	68,3	69,4	67,3	55,0	54,0	55,9
Švédsko	72,7	75,1	70,2	69,1	71,9	66,2
Spojené království	70,9	76,9	65,2	57,0	65,2	49,2

Zdroj: Eurostat

V rámci úplné harmonizace národního dotazníku se standardem EU jsou ve výběrovém šetření zjišťovány údaje i za **osoby, které nepracují, aktivně práci nehledají a nesplňují tak podmínky ILO pro nezaměstnané**, ale přitom uvádějí, že by chtěly pracovat. Tyto ekonomicky neaktivní osoby představují potenciální pracovní rezervu, ale jen menší část z nich (44,6 tis.) byla schopna nastoupit do případného zaměstnání v průběhu 14 dnů. Ve 3. čtvrtletí roku 2007 činil jejich počet 210,4 tis., tj. o 31,2 tis. méně než ve stejném období roku 2006. Velký počet těchto osob je ve věkové skupině do 24 let (74,7 tis.), kdy se převážně jedná o studenty a učně. Relativně značný počet 25-34 letých (celkem 39,7 tis.) vyplývá z vysokého počtu žen na další rodičovské dovolené nebo v domácnosti, které mají zájem o své pracovní uplatnění. Počet zájemců o zaměstnání stoupá ve věku 50 a více let. V pětileté skupině 50-54 let je to 15,4 tis. a ve skupině 55-59 let 22,2 tis. Ve skupině 50-54 let se jedná převážně o invalidní důchodce a ve skupině 55-59 let o osoby v invalidním, řádném a předčasném starobním důchodu. Ve skupině šedesátiletých a starších to bylo 30,3 tis., když rozhodující část zájemců o práci jsou starobní důchodci.

Od 1. čtvrtletí 2006 je zařazena přílohová tabulka č. 109, ve které je porovnáváno ekonomické postavení respondentů v okamžiku šetření s jejich postavením před rokem. Údaje o postavení před rokem plně nekorespondují s údaji o ekonomickém postavení uváděném v publikaci před rokem. Důvodem je skutečnost, že se porovnává prakticky obvyklé postavení před rokem se současným postavením v referenčním týdnu a navíc některé osoby, které před rokem uváděly, že jsou nezaměstnané, v běžném roce prohlásily, že před rokem pracovaly nebo byly ekonomicky neaktivní.